

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési árak helyben, házhoz borítva:
Félévre 3 kor. 50 fill. | Egy hónap 60 fill.

Feliról szerkesztő és lapkiadó tulajdonos:
Dr. Kiss Pál. Telefon-száma: 63.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchenyi-tér 2., telefon-szám: 124.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK VIDÉKEN:
Egész évre 14 korona. | Félévre 7 " | Negyed évre 3 kor. 50 fill. | Egy hónap 1 " 2

A világháború.

A németek elfoglalták Brüsselt.

A kettős szövetség győzelmei.

Makó, aug. 21.

Szerbia sorsa megpecsételt: ma már föltétlen bizonyossággal el lehet ezt mondani. A loznici győzelem után megfoglalt szerb sereget ma már három oldalról a nyomja a mi hadsereg a szerb főhadiszállás felé. Győzelmes seregeinknek a Száva felőli frontja igen biztosságot Obrenovác elfoglalása által. S ahogy a legfrissebb értesítés szól, most délről is hatalmas segítségek támadt az albánokban, akik Úszkub irányában indultak meg, amivel niósó, egyébként is nagyon hiru reményességű, a háborús előkészületeiben is inségkenyérre jutott Görögországtól zárják el a buroka került Szerbiát. Minden jel arra mutat, hogy az ereje tudatában nyugodtan operáló és egyszerű taktikával dolgozó osztrák-magyar hadsereg pár napon belül önmelegnek nagyobb veresztése nélkül véget fog venni a megérdemelt sorst jutott orcsúlan kis szomszéd haldozásának.

Helyzetünkről hasonló jó hírek jönnek az északi harctérről is, ahol a háború parallelje a délinak. A szövetséges hadsereg fegyverrel elfoglalt is fut az ellenség s a vereség nyomában ott is belső anarchia fakad. A cárnak minden oka megvan arra, hogy udvarával és a nemzeti bankkal elvonuljon országba európai fővárosából, Pétervárról a szent Moszkvába, — azonban nem bizonyos, hogy oda jó helyre megy. A különben is fegyelmetellen feketetengeri orosz flotta föllázadt a Oroszországban a forradalmi láng nagyon gyorsan tovább legel.

A német-francia harctérről csak jó hír érkezett, a németek ma már Brüsszelbe is bevonultak. A Belkán teljes konfigurációja is minden órában várható.

Ma híreink a következők:

A szerb harctér.

A monarchia csapatai bevették Obrenovácot.

(A „Budapesti Tudósító” jelentése) A „Reichspost” mai zimonyi távirata szerint csapataink tegnap Progaránál, Zimonytól 23 kilométernyi távolságban nyugatra, átjárták a Szávát. Obrenovác szerb várost csapataink bevették.

(Obrenovác a Száva jobbpartján fekszik, Belgrádtól nyílegyenes vonalban, 40 kilométer távolságra, Valjevo kerületben. Fontos vasútállomás, vasútvonal közvetlenül északra, közvetlenül délre van Kolubara völgyén át délnyugati felé Valjevoval. Lakóinak száma (az 1896 évi népszámlálás adatai szerint) 2450.)

Polgárháború Ujszerbiában.

Szerbiából visszatért német kereskedők és iparosok hírével hozták, hogy egész Ujszerbiában általános a lázadás. A polgárháború kitört összes borzalmaival. A lázadók rabolnak és gyilkolnak. Törökország és Bulgária semlegeségükre való tekintettel nem avatkoznak az ujszerbiai polgárháborúba. A Duna mentén harcoló szerb sereg mögött minden helység népe föllázadt és ezt a szerb csapatok súlyosan érzik.

A „Neue Fr. Presse”-nek jelentik, hogy Ujszerbia lakossága tömegesen hagyja el az országot és részint Romániába, részint Bulgáriába menekül. Most arról érkezik jelentés, hogy Ujszerbiában a nép föllázadt a szerb hadsereg háta mögött és fenyegeti a hadsereget.

Hivatalos bolgár jelentések közlik, hogy Macedóniában jelenleg semmiféle szerb hatóság nincs.

A szerb kormány fejadót vetett ki a lakosságra, ezt azonban csak fegyverrel és erőszakkal lehet behajtani. A szerb katonaság elhagyta az országot, de magával vitte a bankoknál deponált betéteket az államszámlákra, szóval mindent, aminek értéke van. Nem kimélték meg a bolgár templomokat sem, ahonnan elrabolták az ezüst szentelt edényeket és szentképeket. A lakosság véres féltelében tört ki és a Kumanovába induló francia-páris az egész készletével együtt elpusztította.

Egy szegedi kapitány bravurja.

Szegedre érkezett jelentések szerint egy gyalogezred kapitánya, aki mint délvidéki ezredes hirtelen beszél szerbül, szerb körseregnyi ruhába öltözött, átkelt a Dunán, ott a szerb táborban szabadon járt-bélt s mikor kellő megfigyeléseket tett, visszafelé indult a magyar táborba. A szerbek ekkor már gyanul fogták és le akarták löni, de golyóik nem találtak és szerencsésen elérte a mi táborunkat, ahol jeletésének nagy hasznát vették.

Német győzelem a szárazon.

Wolf-ágyúcsőcség jelentik: A német csapatok Tirlomoninál egy tábori őtveget, egy nehéz őtveget és egy zászlót zsákmányoltak, 500 foglyot ejtettek. A német lovasság Terveznél két ágyút és két géptegyvert zsákmányoltak.

Német győzelem a tengeren.

Strassburg nevű kis német cirkáló angol partok közelében két ellenséges tenger alatt járó naszádot támadott meg egyiket kevés lövéssel elstílyesztette. Stralsund nevű német cirkáló tengerben több ellenséges torpedószórával megütökött.

A németek Brüsszelben.

A Wolf-ágyúcsőcség jelentik, hogy a német hadsereg ma bevonult Brüsszelbe (Brüsszel Belgium fővárosa s Párisától már csak 100 kilométernyire van.)

Elesett német polgármester.

Deidesheimből jelentik, hogy az ottani polgármester, Bassermann-Jordan Lajos dr., tartalékos huszárkapitány a harctéren elesett. A pol-

gármestert egy szakasz huszárral egy podgyászvonat kíséretére rendelék ki, utözben azután a kapitányt egy franciáreus hátulról orvul agyonlötötte. A haláleset hírért úgy tudták meg, hogy a meghalt polgármester aija pénst küldött fia után a táborba, a pénz azonban visszaérkezett azzal, hogy Bassermann-Jordan dr. már elesett.

A belga udvar menekül.

A „Frankfurter Zeitung” jelentése: A belga király és a királyi család az anwerpeni királyi kastélyba költözött át. A kormánynek Antwerpenbe való átköltözése is megkezdődött. Brüsszel környékén a polgárorség készíti a város védelmére.

Németország visszautasítja a japán ultimátumot.

A „Kölnische Zeitung” értesítése szerint Németország visszautasítja a japán ultimátumot és Japánnal semmiféle alkudozásba nem bocsátkozik. Német diplomáciai körökben azt mondják, hogy majd az európai háború befejezése után fogja Japán frezni mostani lépésének következményeit.

Fantasztikus hír Konstantinápoly bombázásáról.

Itteni politikai körökben elterjedt hírek szerint az orosz flotta parancsot kapott, hogy menjen Konstantinápoly alá és kezdje meg a bombázást. Ez a híresztelés azonban nagyon valószínűtlen, mert a lerakott ahánkon kívül jelenleg már a Goeben áll őrt a Boszporuson.

A mohamedánság szerepe a világháborúban.

A Konstantinápolyban megjelenő „La Patrie” című újság írja: Az a tény, hogy Törökország a hármasszövetség mellett foglalt állást, szomorú következményeket fog maga után vonni azon európai nagyhatalmak részére, amelyeknek gyarmatain százmilliónál több mohamedán él, elnyomatásban...

A perzsi és indiai mohamedánok Anglia és Oroszország ellen.

A Kelet Indiában élő mohamedánok között nagyfokú felháborodás uralkodik Anglia ellen, mely egyes helyeken már nyílt kitörésekre is vezetett. Török kikiötöltek járják be az országot és mindenütt lelkes fogadtatásra találják. A kormány nem képes a Londonból kért

— Anyakönyvi hírek. Elhaltak: Burunkai István 16 éves. Fertály Rozáliai Gulyás Józsefné 25 éves. Nagy Juhász Erzsébet özv. Fekete Jánosné 91 éves. Kádár János 10 éves korában.

Halálos automobil szerencsétlenség a kiszombori országúton.

Szapáry István gróf meghalt. Délután 3 órkor a makói marosi kórház telefonon értesítette a rendőrkapitányi hivatalt, hogy a kiszombori országúton halálos automobili szerencsétlenség történt és mivel a kiszombori községi orvos bevonulása miatt ez idő szerint Kiszomboron nincs orvos, Makóról kértek orvosi segítséget.

A rendőrség Hubert Mihály dr. városi orvossal gyorsan kiszáratott a katasztrófa színhelyére, hol egy embert halva, kettőt pedig könnyebben megsebesülve találtak. A halott gróf Szapáry István 26 éves országgyűlési képviselő, az három nappal ezelőtti jeláratként önként autójával Budapestről Makóra.

Szapáry István gróf ma a kora reggeli órákban indult el a déli határról Kállay Tamás főhadnaggyal, Székelyudvarhely országgyűlési képviselőjével Arad felé. A gépkocsit Bendig Géza budapesti gépkocsivezető vezette.

Szapáryék Nagyszombatig minden baj nélkül eljutottak, hol annyi időt töltöttek, míg ebédjüket elfogyasztották. Ebéd után folytatták útjukat Kiszombor felé, hogy átkeljen a marosi hídon, Makón át Aradra juszanak.

Már igen közel voltak Kiszombor községhez, mikor újjak egy mély árok mellett haladt el, ekkor egy éles kavics felvágta a gépkocsi hátó kerékének gumiját, mire a gépkocsi befördült a mély árokba és maga alá temette mind a három utast.

A közelben levő munkásemberek azonnal a szerencsétlenség színhelyére mentek, a gépkocsi alól kihúzták a három embert. Kállay Tamás és gépkocsi vezetője azonnal magukhoz tértek, de mozdulatlán, elhalványult arccal feküdtek a porondon Szapáry István gróf. Próbálták elmozdítani, de hasztalan volt minden kísérletük. Használják hasztalan adott kétszáz Hubert Mihály seither injekciókat, a szerencsétlen ember nem mozdult, mert már halott volt.

Belső sérülés következtében beállított elvérzés folytán pár pillanat múlva beállt a halál.

A szerencsétlen fiatal gróf, ki önként ragadtott fegyvert a háza védelmére, még a harctéren sem volt, mégis ilyen megdöbbentő módon vértelt el Kiszombor község határában.

Szapáry István holttestét Rónay Ernő kiszombori kastélyába vitette és a rettenő katasztrófáról sürgőnyileg értesítette a gróf családját.

Leszállították a bankkamatlábát.

Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa ma tartott ülésében elhatározta, hogy a hivatalos bankkamatlábát 8%-ról 6%-ra szállítja le.

A háboru okozta a pápa halálát.

A pápa a háboru áldozata. Az utolsó napokban számos táviratot mondott tollba, amelynek az volt a célja, hogy az európai háboru veszélyét, ha lehet, elárítsa. Ez adta meg neki a halálos dőtést.

Andrássy Gyula Olaszország magatartásáról.

Bécsből táviratozzák: A Neue Freie Presse Andrássy Gyula cikket közöl Oszország magatartásáról. Andrássy szerint Oszország érdeke, hogy egész erejével mellétk álljon.

Sabác bevétele után.

Sabác bevétele dicső fegyvertény volt. A magyar bakák örök harci dicsősége marad az a harc, mit e városért megvittak. De a város bevétele első, hsbár jelentős és szinte döntő győzelem is volt, tovább kell bakáinknak vonulniok, Szerbia szívébe.

Hogy a Sabác utáni első lépések is sikeresek voltak, arról az egyik sebesült beszél a következőket: — Sabác már a miénk volt. A házakon vígan lengtek a háromszínű magyar lobogó, az utcákon táncoltak, énekeltek a katonák. Mintha egy hajnalig tartó bál lenne Sabácban. Sajnos, mink nem vehetünk részt a táncban, ezredünknek kiadták a parancsot, hogy induljon tovább Szerbia belsejébe. Gyönyörű szép idő volt, ragyogott a nap, a győzelemtől szinte megittasulva masirostunk. Nem félt, nem rettegett köztünk senki, a mellettem masirozó önkéntes ur, — egy fiatal, lányos képű gyerek — nyugodtan olvasgatott menetelés közben valami levelet.

Mondtam is a fiúnak, hogy vagy az édesanyjától kapta, vagy az ideáljától. Abból gondoltam, hogy végig olvasta vagy ötvenszer. Nem gondoltuk, hogy a szerb még csak a közelben is lehet bizony hangosan énekeltek, hogy Ferenc Józsa azt üzenté. Jó két órája mentünk már, amikor az előőrsek felől puskalövéseket hallottunk.

— No, ismét itt a szerb, — mondta az önkéntes ur és nyugodtan tette el, szépen összehajtogatva levelet a kenyereskoszájába.

Pillanat alatt svarmléniába fejtődünk és vártuk, hogy mi lesz? Egy domb mögül láttuk fel-fel szállni a fegyverek füstjét. Nem is lőttünk vissza, kar lett volna pazarolni a golyót. Egyezzerre csak nagy trombitással feltűnt a domb mögül két szerb divízió.

Sokan voltak a gazemberek, nagyon sokan! Rohamra jöttek ellenünk. Egészen közel engedték őket magunkhoz, akkor bocsátottunk rájuk sortűzet. Hullottak, mint a legyek. Hátra szaladtak, de csakhamar ismét rohamra jöttek ellenünk. Így volt ez, meg sem tudtam számolni, hogy hányszor. Mi nyugodtan, előzva lövöldösgöttünk, egy golyónk sem tévesztett el. Érdekes, hogy semmi izgalmat nem éreztem. Csak feküdtem a földön, jól előztem s mosolyogtam, ha felbukott egy szerb kúnya a golyómtól.

— Rohamra! — Rajta magyar, rajta! — volt a válasz a vezényszóra. Háromszor csaptunk össze az ellenséggel véres szuronyrohamban. Mind egy küzdöttünk, mint az oroszánok. Nem volt szerb, aki meg állt volna szuronyunk előtt. Láttam, hogy az az önkéntes ur, akiről az előbb szoltam, akit kissasszonynak csúfoltak a többi önkéntesek, egymaga szur le három hatalmas komi-

tácsit. Még arra is volt gondom verekedés közben, hogy odakiáltsak neki: — Önkéntes ur, vigyázzon a babája levelére!

Nem válaszolt, verekedett tovább. Az én bajonettéről már csurgott a vér. Sok volt a szerb, nagyon sok, de mi mégis álltuk a harcot. Már esteledett, amikor messziről hatalmas tömeget láttunk közeledni.

Jött segítségünkre egy teljes hadosztály! A hadosztály hátra támadta a szerb divíziókat s szoritotta mifelénk. Ezredünk lassan hátrált a Széna felé. Mikor a folyó közelébe értünk, egyszerre indult rohamra az ezred, meg a hadosztály.

A két lúz között levő szerbeket teljesen megsemmisítettük. A hatalmas csatatér tele volt elesettökkel. Ugy kellett átugrálnunk a szerb hulláron. Aztán összedölekezett a két magyar sereg. Amikor sorakozót fújtak, az ezredes ur megállt a sorok előtt. Talán meg akart dicsérni bennünket, de nem tudott mást szólni, csak ezt: — Eljen!

Földhöz csapta a sapháját és visszazaladt a tiszt urak közé: — Saját de szép volt az kérem. Alig várom, hogy begyógyuljon a kezem a seb; megyek én vissza azonnal a csatatérre.

LEGUJABB. Óriási német-győzelem.

Berlin, aug 21.

A nagy veterán közli, hogy az összes német társasági összeített csapatának a bajor trószörökös vezetése alatt leguap Marz és Vogasek között jefolyt csatában nagy diadalt arattak. A Lothringiánai nagy erővel előrenyomuló ellenséget visszaverték és súlyos veszteséget okoztak neki. Több ezer foglyot ejtettek és számos számos ágyú zsákmányoltak. A harc összes részleteit nem lehet jelenteni, mert a harctér sokkal nagyobb, mint a melyen az 1870—71 iki harcok mozogtak. Csapatának lelkesiwe sz előnyommal, földzik az ellenséget és a harc még ma is folyik.

Az oroszok veresége.

Lemberg, aug. 21

Az oroszokkal folytatott harcokról jelenli Lasóczyi gróf, hogy az oroszokat számbeli túlsúlyuk dacára mindenütt visszaverték és Radovisye mellett 2000 kozákok elfogtak, nemkülönben sok gépfegyvert és ágyút zsákmányul ejtettek.

Eckhardt Vilmos

kéthalmi (Földeák) gazdasága kisebb-nagyobb parcellákban bérbeadó.

Értekezhetni lehet a tulajdonossal, vagy meg bizottjával a helyszínen.

REGÉNY.

Egy világváros rejtelmei.

(462)

77. fejezet.
A brávó.

Az öreg Tarnayval forgott a szoba. Feje szédült, térdei megcsuklottak, szíve és kezei remegni kezdtek.

— Hát... hát... Pi... Pi... ros... ka... anya?... da... dogta hebegve és rábámult az orvosra.

Ekkor meg az orvos nézett nagyot.

— Nem tudná? gondolta magában az orvos. Hiszen a leány egész szerencsétlenségét ez okozza csak szoltak róla az öregnek?

Ekkor jött vissza Derecskey.

Az öreg Tarnay görcsös földök-lással Derecskey elé rohant, megragadta a kezét és Piroska ágyához húzta.

— Piroska!... Piroska!... kiáltá hőrögvén... Ki az apja gyermekednek?

Piroska e kérdésre ijedten egyenesedett fel az ágyban.

Derecskey megőlelte az öregot, mert az már roskadozott.

— Nagypapa ki mondta neked ezt? kérde Piroska remegve.

— Ne tagadjuk, Piroska! szólt Derecskey hirtelen Piroska szavába vágva. A baj megesett, de jóvá teszem, urambátyám, jóvá teszem, a gyermeknek apja es neve lesz.

— Nem igaz! Nem te voltál!

(Folyt. köv.)

Nyilttér*)

Nyilatkozat.

En, Madarász Lajos, hites feleségemtől, Nagy György Viktóriától külön eisk október 27 től november 6 ig rossz viszonyban élve, és tőlem éjnek idején eltávozott és ezennel kijelentem, hogy semmiféle költséget senkinek ki nem fizetem és felelősséget nem vállalok érte.

Kelt Makón, 1914. augusztus 21.

Madarász Lajos.

*) E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

Hajnalt-utcai házamnál külön bejáratú s előszobával bíró

butorozott szoba

egy vagy két ur részére kiadó.

Dr. Kiss Pál

ügyvéd.

Zeitler Rudolf és társai gőzmalom és jéggyár részv.-társaság Makó.

Van szerencsénk a jégvásárló t. község tudomására hozni, hogy a jéggyártást és kihordást már megkezdjük es

kristálytisza műjég

malmi irodánkban (36. telefonszám) megrendelhető. Kisebb mennyiségű jég a malomtelepen és városi list-üzleteinkben kapható. 50 kilóig a jég ára 6 fill, ezen fölül mennyiségnél 4 fill.

Legujabb jó hír! **Kőbányai sör!** A mai naptól kezdve az ismert elsőrendű, legjobb minőségű, eredeti gyári töltésű **kőbányai világos, maláta és duplamaláta sörök** nagyban és kicsinyben szereshetők be: **Iritz Sámuel özv. cégnél.**

Világhírű eredeti **Helical Premier és Alfa kerékpárok**

Legjobb minőségű piros és szürke hegyi gummik, lámpák, mindennemű kerékpáralkatrészek. Varrógépek, éneklőgépek, hanglemezek, hangversenytűk, ezen gépek alkatrészei. Vizmentes ponyvák, **KENDERZSÁKOK**. Permetező, gummicsővek, **MÉRLEGEK legolcsóbban GLÜCK SAMUNÁL, MAKÓ.**
Kedvező fizetési feltételek!

Rendkívüli feltűnést keltenek
Pártos E. és Társa áruház
ujjonnan bevezetett áruai, eddig nem létezett olcsó árai.

Női himzett ingek	1 korona 98 fillér
Női háló kabátok	1 " 98 "
Női háló ingek	1 " 98 "
Női nadrágok schiffonból	1 " 98 "
Női nadrágok pargetből	1 " 98 "
Diszes párnák	1 " 98 "
Schiffon alsók	1 " 98 "

Bluzok, aljak, pongyolák, reform ruhák, kostümök, leány ruhák, leány és női felöltők, női kalapok, eredeti párisi modellek.

Gyászárukban állandóan nagy választék!
Valódi szörme gallérok, muffok kizárólagos raktára.

Értesítés! Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy a technika legujabb vívmányának, a légnyomómasos egyedüli árusítását megkaptam. Az „EOLOS” olcsósága mellett biztos és rendkívüli tartós üzemi, úgy hogy ezen tulajdonságainál fogva nélkülözhetetlen minden modern háznál. Azonkívül a t. gazdáközönség szíves tudomására hozom, hogy különféle legujabb gazdasági gépeim megérkeztek, különösen a világhírű „Kühne”-féle vetőgépeimet ajánlhatom szíves figyelmükbe. Tisztelettel

Gulácsi János vasipartelepe és gépraktára **Makón.**
TELEFON-SZÁM: 50. TELEFON-SZÁM: 50.

Igyon maga is
KAKUKFŰ KESEBŰT!

1 KISŰVEZ 1 KORONA
6 KISŰVEZ 3 KORONA

Készíti: Rankovszky J. céggel

A KAKUKFŰ GYOMORLIKÖR
nélkülözhetetlen ital gyomor bántalmaknál.
Kapható mindenütt.
Makón főraktár:
Sándor Zsigmond gyógyszerárában.

Makulatur-papir
kiadóhivatalunkban jutányos árban kapható

A KI gyomor bajban szenved, szédülést, rosszullétet, hányási ingert érez, étvágyhiány, görcsökben szenved,

az tegyen kísérletet a Kárpáti-féle **„NOVICUM”** gyomorcseppekkel.

Sok ezer köszönőlevél tanuskodik a Novicum háziszser áldásos hatásáról. Egy hálalevelet közlünk, hogy mindenki rögtön láthassa, mi a **NOVICUM HÁZISZER CSODAEREJE.**

ORVOSI SZAKVÉLEMÉNY.
A Kárpáti féle Novicum-mal behatóan foglalkoztam és úgy találtam, hogy ezen háziszser nemcsak a gyomor különféle bajai ellen használható jó sikerrel, hanem összetételénél fogva a vese működést is elősegíti, ami által a szervezetben keletkező egyéb zavaroknak is elejét veheti.
Kovácsnán, 1909. aug. 6.
Dr. Zentay Dávid, járás orvos.

Tisztelt Uram!
9 évig fájt a gyomrom minden orvosságot megpró, báltam, egy sem segített. Mig egyszer az Ön Novicum gyomorcseppeit meg próbálva, éreztem a jó hatását és azóta nem fáj a gyomrom, hála a jó istennek és köszönet Önnek.
Most ismét kérek 6 üveg 2 koronást.
Mégegyszer fogadja há lámat a jó Novicumért.
Szeged, 1911. augusztus 24-én.
Tisztelője
Siha József,
hentes, Dobó-u. 37.

A **NOVICUM** háziszser kapható gyógyszerárakban 2 koronás 1 kor. 20 f. és 60 f. üvegekben. Jó hatásért szavatol és ahol raktáron nem volna, oda 3 nagy, 5 közép v. 10 kis üveg-gel 622 filléért **BÉRMENTVE** szállít az egyedüli készítő:
Kárpáti József
Árkos-Sepsiszentgyörgy,
Kálvin-tér 6/a. sz.
Makón kapható:
Popper Gyula diógeriájában
Budapesten kapható:
Szabados Ödön „Hunnia”
gyógyszertárában, Erzsébet-körút 56. sz.

Nyomatott Dr. Kiss Pálnak a „Makói Független Újság” villanyerőre berendezett gyorsajtóján. Makón